

**Inkubator innowacji społecznych TransferHUB
od edukacji do zatrudnienia**

KARTA INNOWACJI

Temat, w którym działał inkubator	Przejście z systemu edukacji do aktywności zawodowej
Nazwa inkubatora (lidera)	Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych
Nazwa innowacji	Budka planistyczna
Innowator	M.Kubecka, M.Trakul-Masłowska
Problem, na który odpowiada pomysł	Absolwenci i absolwentki gospodarki przestrzennej często nie znajdują zatrudnienia w swoim zawodzie, a jeszcze rzadziej tworzą własne inicjatywy, w których mogliby wykorzystywać swoje kompetencje w niestandardowy sposób. Młodzi planiści i planistki pracują często poniżej swoich kompetencji zawodowych np. projektując wnętrza. Jednocześnie nie mając w tym kierunku pełnego wykształcenia i przygotowania mają niższe stawki i słabszą pozycję zawodową .
Kto może skorzystać z rozwiązania? - odbiorcy innowacji	Studenci gospodarki przestrzennej, szczególnie ostatnich lat studiów.
Kto może skorzystać z rozwiązania? - użytkownicy innowacji	Politechniki, uczelnie wyższe o właściwym profilu, nauczyciele akademicy.
Na czym polega innowacja? - zwięzły opis innowacji	Budka planistyczna to pomysł na mechanizm łączenia zapotrzebowania na wiedzę ze strony samorządów, z kompetencjami przyszłych planistów i planistek. Zakłada włączenie studentów i studentki w partycypacyjne procesy planowania rozwoju miasta, daje im szansę na sprawdzenie się w pracy nad rozwiązywaniem realnych problemów przestrzennych, wzbogaca portfolio i daje możliwość merytorycznej współpracy z potencjalnym pracodawcą już w trakcie studiów. Budka planistyczna to także zestawu materiałów umożliwiających uruchomienie takiej współpracy przez osobę z grona pracowników naukowych uczeni wyższych lub urzędników pracujących w urzędach gminy czy miasta.
Elementy modelu - produkty końcowe innowacji	Skrypt do przeprowadzenia modelu „Budka planistyczna: model łączenia studentów gospodarki przestrzennej z wydziałami urzędu miasta/gminy wokół

	partycypacyjnego planowania przestrzeni miasta” wraz z załącznikami.
Strona www, na której dostępna jest innowacja	http://www.transferhub.pl/praca-zgodna-z-kwalifikacjami
Prawa autorskie	<p><i>Właścicielem autorskich praw majątkowych do niniejszego Utworu jest Skarb Państwa – Ministerstwo Rozwoju. W celu uzyskania prawa do korzystania z autorskich praw majątkowych do niniejszego Utworu dla dowolnego celu, również komercyjnego, należy zwrócić się o przyznanie licencji na wykorzystanie tych praw do ich właściciela. Licencja ta zostanie udzielona nieodpłatnie.</i></p> <p><i>Rozpowszechniając lub publicznie wykonując niniejszy Utwór lub jakiegokolwiek utwór zależny, licencjobiorca jest zobowiązany zachować w stanie nienaruszonym wszelkie oznaczenia związane z prawno-autorską ochroną Utworu oraz zapewnić, stosownie do możliwości używanego nośnika lub środka przekazu oznaczenie, a w przypadku utworu zależnego, oznaczenie wskazujące na wykorzystanie Utworu w utworze zależnym (np. "francuskie tłumaczenie Utworu Twórcy," lub "koncepcja na podstawie Utworu Twórcy").</i></p> <p>Stan prawny na 31 maja 2019 r.</p> <p><i>Twórcy i Twórczynie: Magdalena Kubecka, Marta Trakul-Masłowska – narzędziownik cz. I, III-VII; Instrukcja prowadzenia budki; Wzór porozumienia; Ramy formularza planistycznego</i></p> <p><i>Agnieszka Cieśla – formularz planistyczny (poszczególne kategorie)</i></p> <p><i>Tomasz Kaczor – zdjęcia / grafika</i></p> <p><i>Natalia Grad – narzędziownik rozdz. II</i></p>

Inkubator innowacji społecznych TransferHUB od edukacji do zatrudnienia jest częścią projektu „TransferHUB – generowanie, wsparcie grantowe i inkubacja innowacji społecznych. Przejście z systemu edukacji do aktywności zawodowej”, który realizują: Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych w partnerstwie z PwC Sp. z o.o. oraz Pracownią Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia” w ramach programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, finansowanego z Funduszy Europejskich.

Model innowacji społecznej:

Budka Planistyczna

wraz z opisem jego zastosowania

Innowatorki społeczne: Magdalena Kubecka, Marta Trakul-Masłowska

Budka Planistyczna jest wynikiem i podsumowaniem projektu innowacyjnego Budka Planistyczna zrealizowanego przez Magdalenę Kubecką i Martę Trakul-Masłowską w ramach Inkubatora Innowacji Społecznych TransferHUB (www.transferhub.pl) prowadzonego przez Fundację Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych FISE>, PwC Polska Spółka z o.o. oraz Fundację Pracownię Badań i Innowacji

Spółecznych „Stocznia” współfinansowanego z Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój w ramach Funduszy Europejskich.

Spis treści

INSTRUKCJA DO BUDKI PLANISTYCZNEJ	6
CZYM JEST BUDKA PLANISTYCZNA.....	6
BUDKA PLANISTYCZNA W 8 KROKACH	7
KTO TO MOŻE ZROBIĆ - OPIS OSOBY KOORDYNUJĄCEJ	10
SCENARIUSZE MOŻLIWE DO PODJĘCIA	10
NIEZBĘDNE ZASOBY	11
NARZĘDZIOWNIK.....	12
I. KRÓTKO O PARTYCYPACJI W PLANOWANIU PRZESTRZENI	13
II. CO TO JEST PARTYCYPACJA?	16
III. Przykłady partycypacji w planowaniu przestrzeni.....	21
IV NARZĘDZIA PARTYCYPACYJNE WYKORZYSTYWANE W PLANOWANIU PRZESTRZENI	26
IV. ĆWICZENIA.....	35
V. ŹRÓDŁA WIEDZY NA TEMAT ROZWOJU MIAST	37
VI. INSPIRUJĄCY PLANIŚCI I PLANISTKI	39
Wzór porozumienia pomiędzy podmiotami korzystającymi z Budki, czyli pomiędzy przedstawicielem uczelni, urzędem miasta, koordynatorem (z wariantem angażującym dodatkowe strony)	42

INSTRUKCJA DO BUDKI PLANISTYCZNEJ

CZYM JEST BUDKA PLANISTYCZNA

Budka planistyczna to mechanizm łączenia młodych planistów z urzędem miasta. Opiera się na łączeniu zapotrzebowania na wiedzę ze strony urzędu miasta z kompetencjami przyszłych planistów i planistek. Włącza studentów/ki gospodarki przestrzennej w partycypacyjne planowanie miasta, daje im szansę na sprawdzenie się w pracy nad realnym problemem przestrzennym, wzbogaca portfolio i tworzy możliwość merytorycznej współpracy z potencjalnym pracodawcą. Budka planistyczna składa się z zestawu atrakcyjnych i czytelnych materiałów umożliwiających uruchomienie takiej współpracy przez osobę z grona pracowników naukowych lub urzędników. Budka planistyczna została przetestowana przez grupę studentów i pracowniczkę Katedry Gospodarki Przestrzennej na Politechnice Warszawskiej oraz Biuro Architektury i Planowania Przestrzennego w Urzędzie m.st. Warszawy.

BUDKA PLANISTYCZNA W 8 KROKACH

Instrukcja jak uruchomić cały mechanizm Budki Planistycznej we współpracy z uczelnią i urzędem miasta

Aby uruchomić mechanizm Budki Planistycznej musisz podjąć szereg działań. Będą się one różnić w zależności od Twojej roli w procesie oraz od kontekstu lokalnego. Różne scenariusze możliwe do podjęcia przy uruchomieniu budki zostały pokazane poniżej. Jest jednak kilka kroków, które okażą się prawdopodobnie konieczne do zrobienia. To przede wszystkim zrekrowanie młodych planistów i przygotowanie ich do działań partycypacyjnych, nawiązanie współpracy z partnerami i ustalenie ram pracy, przeprowadzenie oraz podsumowanie działań, wyjście z efektami w świat.

Ilustracja ułatwia zobaczenie działań krok po kroku.

BUDKA PLANISTYCZNA W 8 KROKACH

Instrukcja jak uruchomić cały mechanizm Budki Planistycznej
we współpracy z uczelnią i urzędem miasta

MŁODZI PLANIŚCI

Zbierz grupę studentów /
młodych absolwentów
gospodarki przestrzennej
otwartych na działania
partycypacyjne.

KROK
01

KROK
02

UCZELNIA

Porozum się z władzami
uczelni oraz kadra.

KROK
03

URZĄD

Spotkaj się z odpowiednią
jednostką urzędu miasta.

KROK
04

TEMAT

Wybierzcie temat i miejsce
działań - konsultacji, zbierania
danych do planu miejscowego

KTO TO MOŻE ZROBIĆ - OPIS OSOBY KOORDYNUJĄCEJ

Osoba koordynująca Budkę planistyczną musi być typem “**łącnika**” pomiędzy różnymi uczestnikami tego mechanizmu. Dlatego musi być komunikatywna, kontaktowa osoba potrafiąca przekonać do swoich pomysłów potencjalnych partnerów i studentów. Ważne, by miała dobry kontakt i choćby minimalne **doświadczenie w pracy ze studentami /** młodymi ludźmi.

Doświadczenie w kontaktach z urzędem miasta i **znajomość realiów pracy urzędu**. Różne w tematach urbanistycznych, **zainteresowanie tematem przestrzeni publicznej**, planów miejscowych, wiedza (podstawowa lub zaawansowana) dotyczące kompetencji planistów. Naprawdę niezbędna jest **otwartość na partycypację** w kontekście miasta i przekonanie, że konsultacje są ważnym, istotnym elementem planowania miasta. Wówczas taka osoba będzie miała możliwość przekonania do uruchomienia Budki planistycznej partnerów.

SCENARIUSZE MOŻLIWE DO PODJĘCIA

W zależności od tego, kto bierze na siebie organizację Budki Planistycznej, z kim może lub musi współpracować, w jakim mieście działa - scenariusze uruchomienia tego mechanizmu współpracy mogą się różnić od siebie. Oto kilka z nich

Scenariusz 1: Inicjatorem/rką jest osoba niezależna / pracownik/czka NGO / aktywist(k)a lub badacz/ka, na przykład osoba doświadczona w prowadzeniu działań partycypacyjnych. Wówczas może nawiązać współpracę z uczelnią i urzędem miasta, ale także bezpośrednio z młodymi planistami.

Scenariusz 2: Inicjatorem/rką jest pracownik/czka uczelni, osoba kształcąca młodych planistów, wówczas w zależności od stopnia zaznajomienia z tematyką partycypacji społecznej - może samodzielnie poprowadzić studentów przez mechanizm i nawiązać współpracę z urzędem. Gdyby osoba ta potrzebowała wsparcia w tematyce partycypacji może włączyć do działania socjologa/żkę, animatora/kę, przedstawiciela/lkę NGO z tego obszaru.

Scenariusz 3: Inicjatorem jest przedstawiciel/ka urzędu miasta (np. Departamentu Komunikacji Społecznej / Dialogu Społecznego), któremu zależy na wkładzie merytorycznym od młodych planistów i wsparciu uczelni w prowadzeniu działań planistycznych. Wówczas potrzebuje nawiązać współpracę z uczelnią i wesprzeć studentów w przygotowaniu i przeprowadzeniu działań (konieczna będzie konkretna osoba z urzędu która to poprowadzi).

NIEZBĘDNE ZASOBY

- Grupa studentów / absolwentów z umiejętnością rysowania planów miejscowych i znajomością terminologii urbanistycznej
- Temat / obszar konsultacji zaproponowany przez odpowiedni departament / biuro urzędu miasta
- Przestrzeń do spotkań i warsztatów z możliwością pracy warsztatowej i dostępem do projektora multimedialnego
- Pomoce do przeprowadzenia działań: wydruki map, stanowisko konsultacyjne (być może będą to zasoby urzędu miasta)
- Komputer z programem typu AutoCAD lub GIS

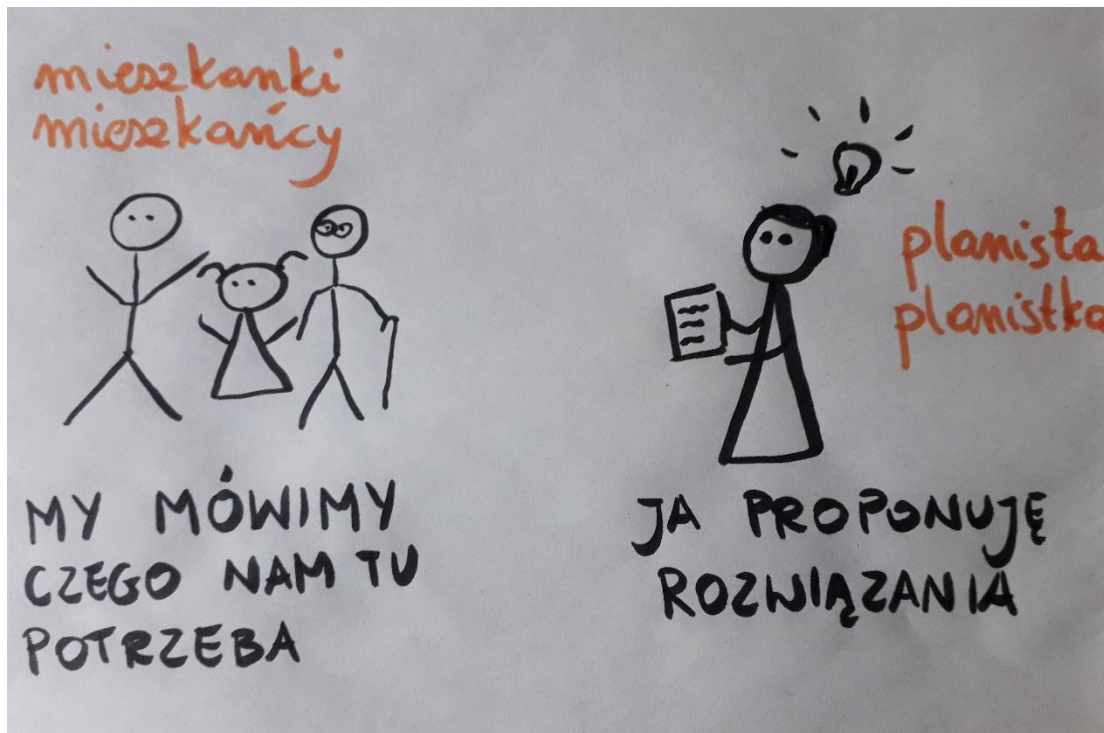
NARZĘDZIOWNIK

Pomocnik dla osoby prowadzącej budkę planistyczną oraz materiały do pracy ze studentami

CO ZAWIERA NARZĘDZIOWNIK

- I. Krótko o partycypacji w planowaniu przestrzeni
- II. *Co to jest ta partycypacja?* Rozmowa z planistką - praktyczką partycypacji
- III. Przykładowe procesy: Plac Centralny w Warszawie, PDT na Woli
- IV. Narzędzia i metody partycypacyjne
- V. Ćwiczenia do narzędzi partycypacyjnych (na zajęcia ze studentami)
- VI. Źródła wiedzy: linki, bibliografia
- VII. Ciekawe postaci planistów i planistek

I. KRÓTKO O PARTYCYPACJI W PLANOWANIU PRZESTRZENI

Za ideą partycypacji stoi przekonanie, że ludzie są ekspertami od przestrzeni, w której żyją. Wiedzą gdzie jest niebezpiecznie, gdzie hula wiatr, a w którym miejscu samochody nie zwracają uwagi na pieszych. To mieszkańcy formułują potrzeby dotyczące edukacji czy usług w swojej okolicy. Dlatego spojrzenie na miasto z poziomu chodnika, a nie tylko z lotu ptaka, daje profesjonalistom cenna wiedzę , najlepszy punkt wyjścia do projektowania. Mieszkańcy są najlepszymi ekspertami od swoich potrzeb i wiedzy o osiedlach. Planiści bazując na informacjach od mieszkańców, wykorzystują swoją ekspercką wiedzę jak rozwiązać ich problemy. Tworzenie rozwiązań jest zadaniem profesjonalistów. Mieszkańcy mogą opowiedzieć o problemach z niebezpiecznym parkiem na osiedlu, ale dopiero planciści i projektanci zaproponują rozwiązania tej sytuacji. **Zadaniem mieszkańców w partycypacji jest mówić o potrzebach, zadaniem planistów jest proponowanie rozwiązań.** Powstaje wtedy miasto "szyte na miarę".

Planowanie miasta w odpowiedzi na potrzeby mieszkańców ma wiele zalet:

- zwiększa wiedzę planistów/projektantów o danym terenie, zdobywają wiedzę o społecznym funkcjonowaniu danego obszaru,
- pozwala uniknąć konfliktów lub pracować nad ich rozwiązywaniem,
- przy okazji wydarzeń partycypacyjnych informuje się mieszkańców o planowanych zmianach -

buduje ich zaangażowanie i wiedzę,

- w trakcie procesów partycypacyjnych podnosi się wiedzę mieszkańców na temat planowania przestrzeni np. dowiadują się o funkcjach studium czy planów.

Partycypacja a plany miejscowe

Partycypacja jest ustawowo wymagana w procesie uchwalania planów miejscowych. “W Polsce udział mieszkańców w procedurze uchwalania planów miejscowych jest niewielki. Wyjątek stanowi tzw. **partycypacja negatywna**, przejawiająca się najczęściej protestami na ostatnim etapie procesu, gdy mieszkańcy orientują się, że przygotowywany plan dopuszcza na przykład zabudowanie lokalnego skweru. Niska partycypacja pozytywna wynika z jednej strony z braku ogólnej świadomości, czym jest plan miejscowy i jakie kwestie reguluje, z drugiej z pewnej zawichości samej procedury jego uchwalania. Dodatkowo ustawy wymóg przeprowadzenia konsultacji, jak już wspomniano, ograniczany jest zwykle do niezbędnego minimum. **Bardzo często brakuje połączenia kampanii informacyjnej z miejscem, którego dotyczy plan.** W związku z tym mieszkańcy interesują się dokumentem zazwyczaj zbyt późno – na etapie wyłożenia lub już po jego uchwaleniu. Zapominamy, że nadrzędnym celem przygotowania planu jest osiągnięcie rozsądnego i akceptowalnego dla wszystkich kompromisu przy zastosowaniu całej dostępnej wiedzy fachowej o mieście. Aby to się udało, należy tłumaczyć mieszkańcom, jakie są możliwe formy włączania się w proces tworzenia planu, a projektantom i urzędnikom pokazywać korzyści płynące z dialogu z wszystkimi interesariuszami i to od najwcześniejszych etapów pracy nad planem.”
[źródło: *Plan na plan. Partycypacja w planowaniu miejscowym*, Warszawa 2016]

7 zasad konsultacji społecznych

Przystępując do konsultacji społecznych można zacząć od namysłu nad zasadami konsultacji, jakie sformułowane zostały pod auspicjami Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji w 2012 r.

- **DOBRA WIARA**
Konsultacje prowadzone są w duchu dialogu obywatelskiego. Strony słuchają się nawzajem, wykazując wolę zrozumienia odmiennych racji.
- **POWSZECHNOŚĆ**
Każdy zainteresowany tematem powinien móc dowiedzieć się o konsultacjach i wyrazić w nich swój pogląd.
- **PRZEJRZYŚCIWOŚĆ**
Informacje o celu, regułach, przebiegu i wyniku konsultacji muszą być powszechnie dostępne. Jasne musi być, kto reprezentuje jaki pogląd.
- **RESPONSYWNOŚĆ**
Każdemu, kto zgłosi opinię, należy się merytoryczna odpowiedź w rozsądnym terminie, co nie wyklucza odpowiedzi zbiorczych.

- **KOORDYNACJA**
Konsultacje powinny mieć gospodarza odpowiedzialnego za konsultacje tak politycznie jak organizacyjnie. Powinny one być odpowiednio umocowane w strukturze administracji.
- **PRZEWIDYWALNOŚĆ**
Konsultacje powinny być prowadzone od początku procesu legislacyjnego. Powinny być prowadzone w zaplanowany sposób i w oparciu o czytelne reguły.
- **POSZANOWANIE INTERESU OGÓLNEGO**
Choć poszczególni uczestnicy konsultacji mają prawo przedstawiać swój partykularny interes, to ostateczne decyzje podejmowane w wyniku przeprowadzonych konsultacji powinny reprezentować interes publiczny i dobro ogólne.

II. CO TO JEST PARTYCYPACJA?

Rozmowa z Agatą Kuźmińską o planowaniu przestrzennym i partycypacji (inspiracja oraz źródło wiedzy do przekazania studentom)

Agata Kuźmińska – absolwentka gospodarki przestrzennej, liderka do spraw sektora publicznego w Pracowni Miejskiej w Koninie. Prowadzi bloga gpnext.pl dla studentów i absolwentów gospodarki przestrzennej.

Zacznijmy do tego, kim jest w ogóle planista?

Przez lata studiów ja i moi znajomi mieliśmy problem z odpowiedzią na to pytanie. Z gospodarką przestrzenną jest tak, że funkcjonują różne rozumienia tego hasła – to bardziej techniczne, urzędowe – a więc planista jako ktoś, kto siedzi w urzędzie i rysuje mapki. No i drugie – czyli to wszystko co wiąże się z miastem – od zieleni po kwestie prawne. Pytanie więc jaką ścieżkę obraliśmy – czy urzędniczą – i zajmujemy się dokumentacją i planami zagospodarowania przestrzennego czy może działamy na pograniczu NGOśów – poruszając się w obrębie konsultacji, akcji społecznych itd.

A może mamy drona i mapujemy swoje miasto?

Jak widzisz nie da się na to pytanie odpowiedzieć jednym zdaniem. Zawsze trzeba ten temat nieco doprecyzować. Najogólniej jednak planista zajmuje się rzeczami związanymi z miastem. W Polsce wiedza na temat „gospodarki przestrzennej” jest bardzo mocno akademicka. Poza nią mówi się po prostu o „mieście”.

Zajmowanie się miastem brzmi bardzo na czasie. Dlaczego zawód, który na świecie jest doceniany w Polsce ciągle kojarzy się źle (o ile w ogóle się kojarzy)?

Dawno temu polskie planowanie było przykładem dobrych praktyk. Potem był komunizm i miasta rozbudowywane były szybko, chaotycznie, odgórnie – centralni planiści dyktowali warunki zabudowy, zyskując złą sławę.

Po upadku komunizmu planowanie przestrzenne stało się ofiarą takiego stanu rzeczy. Nastąpił czas wolnej amerykanki, a pierwsza poważna ustawa w dziedzinie planowania przestrzennego pojawiła się dopiero w 2003 roku! Do tego czasu obowiązywało tylko i wyłącznie prawo budowlane.

Dopiero teraz ludzie zaczynają powoli rozumieć, że na miasta warto spojrzeć szerzej.

Dlaczego?

Przez ostatnie lata dużo dobrej roboty zrobili miejscy aktywiści i sami mieszkańcy. Okazało się, że jak się chce to można. Ale, żeby było idealnie potrzeba lat, wymiany pokolenia... Teraz w powietrzu wisi

zbyt dużo napięć, często przejawiają się swojego rodzaju nagonką na aktywistów. Pytanie, kiedy jako społeczeństwo dojrzejemy do tego, żeby zrozumieć, co jest nam najbardziej potrzebne.

Jakieś dobre znaki na niebie?

Tak. Na przykład ustawa krajobrazowa, docenienie roli konsultacji społecznych...

Czy te polskie realia i fakt, że dopiero zaczynamy tu doceniać rolę gospodarki przestrzennej- inspiruje i nakręca do podjęcia studiów, bo tyle jest tu do zrobienia, czy raczej podcina skrzydła?

Niestety to drugie. Nikt w Polsce nie słucha planistów i w związku z tym ich siła przebicia jest żadna.

No i te NIMBY!

Not in My Backyard – typowe dla polskiej mentalności. Wszyscy chcemy, żeby było nam lepiej, ale kiedy radykalne zmiany mają dotknąć naszego bliskiego otoczenia to już tacy chętni nie jesteśmy.

Nóż w kieszeni się otwiera jak czytam prasówkę z zagranicy – czytam, że w USA rodziny wracają do miast, bo mają dość życia w odłączeniu od miejskiej tkanki. Dzieci po prostu chcą bawić się na podwórkach, mieszkać blisko szkoły, boisk.

U nas boom na domki za miastem trwa. Byleby duże. I już nieważne, że dzieci do szkoły się wozi autem, albo muszą jechać autobusem, o ile taki w ogóle tam jest. Ludzie spędzają życie w autach. A te dzisiejsze dzieci z suburbiów za 20 lat dorosną, założą rodziny i będą chciały wrócić do miast, żeby zapewnić swoim dzieciom lepsze, wygodniejsze, szczęśliwsze życie. Suburbia zaczną się wyludniać, a miasta nie będą na to przygotowane...

Wiedza na temat gospodarki przestrzennej w Polsce jest znikoma. Większość studentów trafia na ten kierunek przypadkiem...

Tak. I uważam, że na ten temat powinno się mówić do młodych ludzi wcześniej, jeszcze zanim decydują się na konkretne studia tak, żeby był to wybór świadomy.

A jak jest na studiach?

Część studentów jest bardzo sfrustrowanych tym kierunkiem – pełno tu wiedzy bardzo podstawowej, mało pogłębionej. Dopiero po wyborze specjalizacji program się zawęża ale wciąż pełen jest materiału na poziomie bardzo podstawowym. To zniechęca. I niewielki procent absolwentów kontynuuje pracę w zawodzie. Są sfrustrowani bo wydaje im się, że jedyną dobrą drogą ich kariery jest krzesło w urzędzie. Prowadziłam niedawno taki panel dla studentów, na którym pokazywałam im jakie możliwości rozwoju i kariery stoją przed planistą. Po wykładzie podeszło do mnie kilku wykładowców, gratulując i przyznając, że sami nie wiedzieli, że można też tak...Że poza urzędami miasta pracy i praktyk można szukać w firmach zajmujących się miejską zielenią, monitoringiem stanu dróg, inwentaryzujących sieć

energetyczną czy w firmach deweloperskich, taki jak SKANSKA. No i w NGOsach! Ale o tym, że miejsca aktywności też zajmują się gospodarką przestrzenną niestety nie wiemy albo dowiadujemy się post factum, już po studiach.

Tymczasem studenci nie wiedzą o alternatywach do pracowni urbanistycznych. I jak nie uda im się dostać w nich pracy lub stażu – poddają się.

A to naprawdę nie musi być tylko urzqd.

Właśnie. Przychodzi absolwent gospodarki przestrzennej na rynek pracy i co zastaje?

Nic. Nikt tu na niego nie czeka. Więc on sam próbuje zwalczyć o siebie. A, że jest nauczony, że może pracować tylko w administracji to z reguły odbija się od ściany, zbyty przez jakąś panią Bożenkę, która zaprasza go do wzięcia udziału w konkursie na stanowisko, który ogłoszony będzie za...parę lat... Więc absolwent idzie gdzieś indziej, poza sferę g.p., tam, gdzie jest praca i pieniądze.

Co zrobić, żeby się wyróżnić? Zawalczyć o siebie?

Zawsze mówię to moim studentom- trzeba się wyspecjalizować, znaleźć swoją ścieżkę rozwoju, skupić na przedmiotach, które dają nam frajdę. Ja na przykład dobrze czułam się z rysunkiem i projektowaniem komputerowym. Jak ktoś lubi zieleń miejską- niech zgłębia architekturę krajobrazu. Gospodarka przestrzenna otwiera naprawdę wiele dróg...

Tylko, że często trudno namówić do czasochłonnego pogłębiania wiedzy młodych ludzi, którzy chcą wszystko tu i teraz i łatwo się zniechęcają. Zdarza się, że odrzucają opcję fajnego stażu ze względów finansowych. I może załapują się na coś bardziej opłacalnego ale tracą unikalną szansę na pogłębienie wiedzy. I tak koło się zamyka.

Na ile w Twoim zawodzie przydają się zdolności interpersonalne, psychologia?

Przydają się bardzo! Żałuję, że tak niewiele tego jest na studiach: negocjacji, zwalczania konfliktów...To chleb powszedni planistów. Tymczasem ja na zajęciach z socjologii nauczyłam się jak konstruować ankietę...

Skutki braku takich przedmiotów na studiach są straszne. Często jest tak, że praktykant czy absolwent nie potrafi rozmawiać z ludźmi a co dopiero przekonywać ich do jakiegoś projektu.

Co zrobić, żeby ten kierunek zmienić?

Wszystko rozbija się o chęć lub niechęć uniwersytetów do słuchania. Jeśli występuję w jednym panelu z urzędnikiem z miejskiej pracowni i on jest zdania, że kierunek jest bez zarzutów a absolwenci super przygotowani do pracy to mój głos pozostaje nieusłyszany.

A jak wyglądała Twoja ścieżka kariery?

Ze mną było tak, że od początku działałam w kole naukowym i jakoś zadomowiłam się w temacie. Pierwszą pracę dostałam w sumie przez wielki przypadek- zapukałam po prostu do Pracowni Miejskiej w Koninie i tak już zostało. Moje stanowisko pracy zaprojektowałam sobie troszkę pod gospodarkę przestrzenną, bo w niej czułam się najlepiej. Z resztą każda z nas miała takie swoje pole, i robiłyśmy sobie w pracowni prezentacje, żeby dzielić się tą różnorodną wiedzą i wyrównać trochę jej poziom w teamie.

Opowiedz nad czym teraz pracujesz i o co chodzi z tą enigmatyczną cyfrą 2050?

(śmiech) Tak, ta liczba jest dla ludzi dość przerażająca, bo to „taka odległa przyszłość”. Tymczasem to naprawdę niedługo, bo przecież my będziemy wtedy jeszcze w sile wieku.

Zajmuję się 2050 rokiem w kontekście planowania. Im odleglejsza wizja, tym skuteczniej małe kroczki doprowadzą do jej realizacji. Jeśli miasto ma taki odległy cel- to dopasowana do niego, rozpięta w czasie realizacja – będzie skuteczniejsza i mniej bolesna, bo wszyscy będą wiedzieli dokąd zmierzają. Powoli przekonujemy do tego lokalnych władarzy.

Wczoraj postawiłam ostatnią kropkę na dokumencie FORESIGHT DLA POWIATU TURECKIEGO – to piąty tego typu dokument, nad którym pracowałam, określa on długoterminową wizję złożoną z czterech-pięciu scenariuszy rozwoju, które mogą się w przyszłości zadziać. Te scenariusze pokazują potencjał miasta i trendy- te dobre i te negatywne, stojące na drodze rozwoju. Co różni takie długoterminowe dokumenty od krótkoterminowych to fakt, że uwzględniają one bardzo ważne i czasochłonne procesy... demografię, zmiany klimatyczne itd.

Czy to są zazwyczaj projekty zlecane czy Wasza inicjatywa?

Pierwszym był Foresight dla Konina- nasza własna inicjatywa. Wymyśliłyśmy model i własnymi siłami go zrobiłyśmy. Miasto dostało go od nas gratis i tyle. Nikt nigdy nie wdrożył go do planów polityki lokalnej. Teraz temat wraca ze względu na zbliżające się wybory.

Lublin robiłyśmy już na zlecenie. Był jeszcze Wrocław i miasto w Gruzji.

Co Cię nakręca? Kto i co inspiruje?

Generalnie jest coś co odkryłam dość późno – że wiedzę na temat gospodarki przestrzennej należy czerpać z zagranicy. Bo to co pojawia się u nas zawsze jest odtwórcze. Dlatego jeśli ktoś chce być pionierem, wiedzieć najszybciej- warto szukać właśnie w zagranicznych źródłach.

Dużo fajnej treści dostarcza Guardian Cities - odnoga Guardiania dotycząca miast. Bardzo polecam ich newsletter. Ląduje u mnie w skrzynce co tydzień w niedzielę, koło południa. Idealny czas na lekturę przy kawce (śmiech)

A ludzie?

Gil Penalosa - wspaniały starszy pan o ogromnej wiedzy na temat miast. Ostatnio zrobił się popularny w Europie, przyjeżdża tu na odczyty i konferencje. Byłam na jednym z jego wykładów. Nie nadążałam z notowaniem ciekawostek. Pokonał mnie bo z reguły to ja mówię szybko i dużo (śmiech).

Saskia Sassen - amerykańska socjolog i ekonomistka, mistrzyni w zakresie wiedzy o miastach. No i Jan Gehl. Duński architekt i urbanista

Oni wiedzą wszystko i warto się od nich uczyć.

III. Przykłady partycypacji w planowaniu przestrzeni.

Oto przykładowe procesy partycypacyjne związane z kształtowaniem przestrzeni.

1. PLAC DEFILAD, WARSZAWA - KONSULTACJE PRAC KONKURSOWYCH

W 2017 roku odbyły się konsultacje związane z przyszłym Placem Centralnym (częścią Placu Defilad w Warszawie, jedną z potencjalnie najważniejszych przestrzeni publicznych w mieście) organizowane przez Biuro Architektury i Planowania Przestrzennego. Celem konsultacji było zebranie opinii na temat 5 projektów wybranych w konkursie na zagospodarowanie pl. Defilad - placu oraz wylistowanie pozytywnie i negatywnie ocenianych rozwiązań, cech czy funkcji, na które wskazywali uczestnicy konsultacji. Założeniem było także zebranie rekomendacji (pomysłów na ulepszenia) do każdego z projektów.

Lista tematów poruszanych podczas procesu konsultacji została stworzona na podstawie oczekiwanych cech placu zawartych w wytycznych do konkursu architektonicznego. Były to: charakter placu, woda, mała architektura, zieleń, funkcje / program / grupy użytkowników, lokalność i ponadlokalność oraz odwołanie do historii, oświetlenie, skala placu (ludzka skala, przyjazna dla pieszych), poziomy placu i posadzki (dostępność, bariery), powiązania piesze, skomunikowanie placu z otoczeniem.

Formy konsultacji, czyli jak rozmawialiśmy

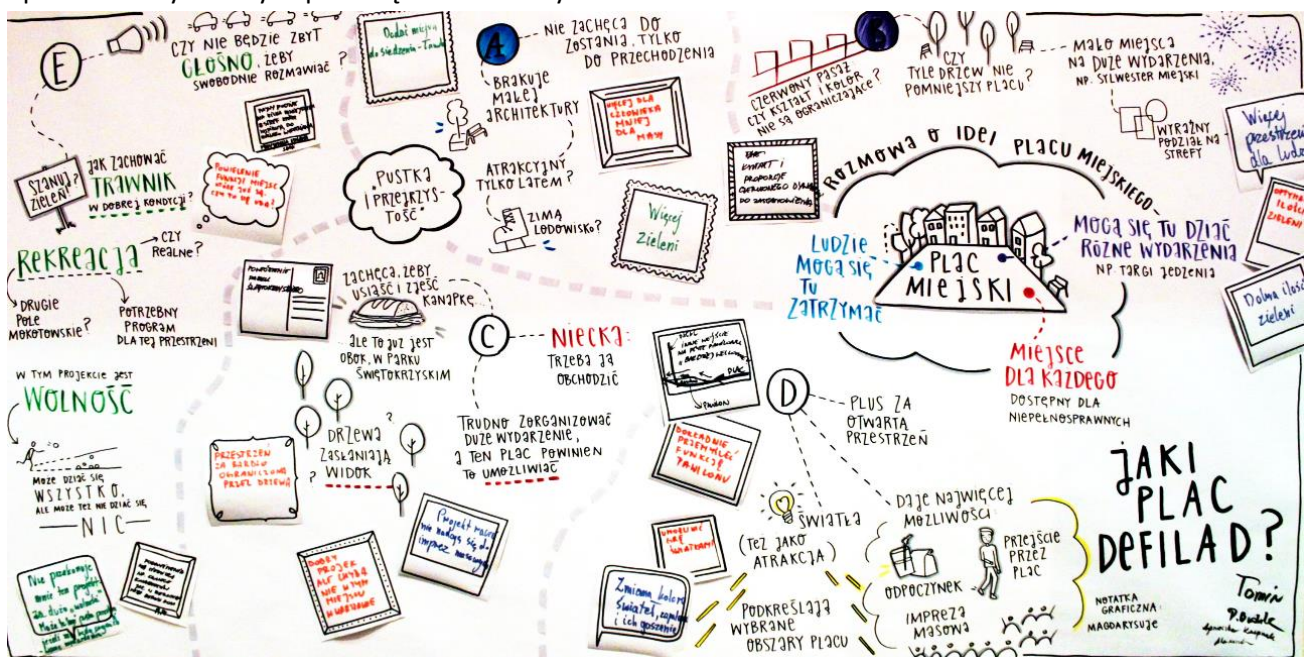
1. Wystawa pokonkursowa i oprowadzanie po wystawie pokonkursowej wraz z punktem konsultacyjnym

2. Warsztaty otwarte (dla dorosłych oraz dla młodzieży) zbierające uwagi do poszczególnych projektów
3. Warsztaty dla gospodarzy lokalnych wokół placu
4. Konsultacje internetowe - opinie zebrane za pomocą formularza (np. formularza planistycznego - w zał.)

Wnioski z konsultacji można przeczytać tu: <https://konsultacje.um.warszawa.pl/aktualnosci/juz-jest-raport-z-konsultacji-jaki-plac-centralny>

Ilustracja 1: wystawa prac konkursowych na “Plac Centralny”. Konsultowane było 5 najlepszych opracowań wyłonionych przez sąd konkursowy.

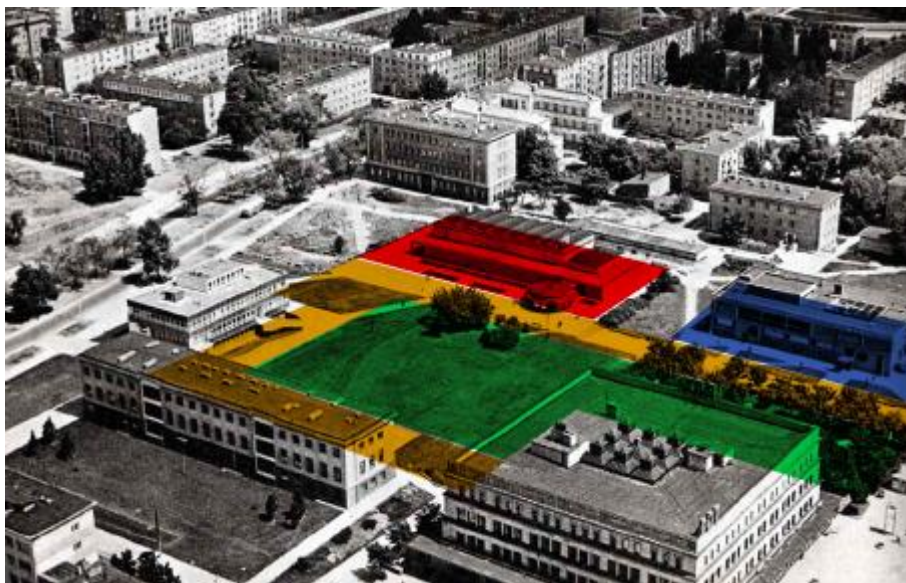

Ilustracja nr 1: Mobilne stoisko konsultacyjne - konsultacje w terenie prowadzone były z pomocą makiety prezentującej nową koncepcję skweru. Makieta zainstalowana na wózku, zmieniała miejsce kilka razy w ciągu dnia.

Ilustracja nr 2: dane wyjściowe dla projektanta zebrane zostały w trakcie warsztatów z mieszkańcami. W trakcie warsztatów skwer podzielony został na 3 strefy, każda z grup mieszkańców pracowała nad jednym fragmentem.

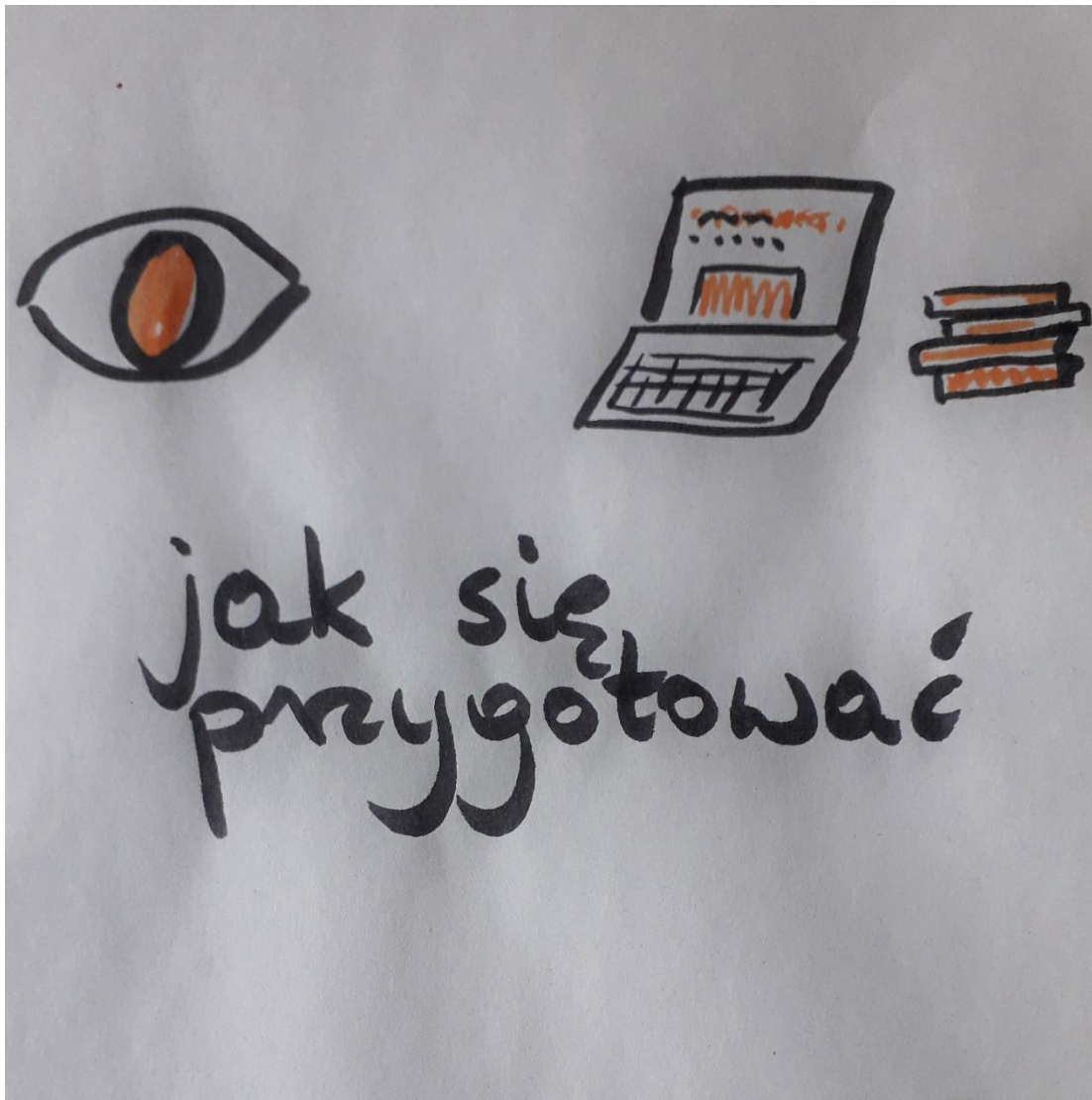

Ilustracja nr 3: W trakcie konsultacji pokazano mieszkańcom historyczne zdjęcia skweru z oznaczeniem różnych funkcji jakie pełniły otaczające budynki - w tej chwili żadna z instytucji w budynkach nie jest połączona funkcjonalnie z zieleńcem.

IV NARZĘDZIA PARTYCYPACYJNE WYKORZYSTYWANE W PLANOWANIU PRZESTRZENI

Poniżej znajdują się przykłady prostych narzędzi partycypacyjnych, które które studenci gospodarki przestrzennej mogą wykorzystać w prowadzonych przez siebie pilotażowych konsultacjach. Dalej przygotowane są ćwiczenia służące zaznajomieniu się z narzędziami. Zwykle konsultacje społeczne związane z zagospodarowanie przestrzeni prowadzone są w kilku etapach, z wykorzystaniem różnych narzędzi.

Przed rozpoczęciem konsultacji należy dowiedzieć się czy w danym mieście obowiązują **wytyczne samorządu do prowadzenia konsultacji**, zwykle tak jest. Jako przykład podajemy Uchwałę Rady m.st. Warszawy z 2013 roku w sprawie zasad i trybu przeprowadzenia konsultacji z mieszkańcami m.st. Warszawy - https://konsultacje.um.warszawa.pl/kompendium_wiedzy/uchwala-rady-mst-warszawy-z-dnia-11-lipca-2013-konsultacje-z-mieszkancami

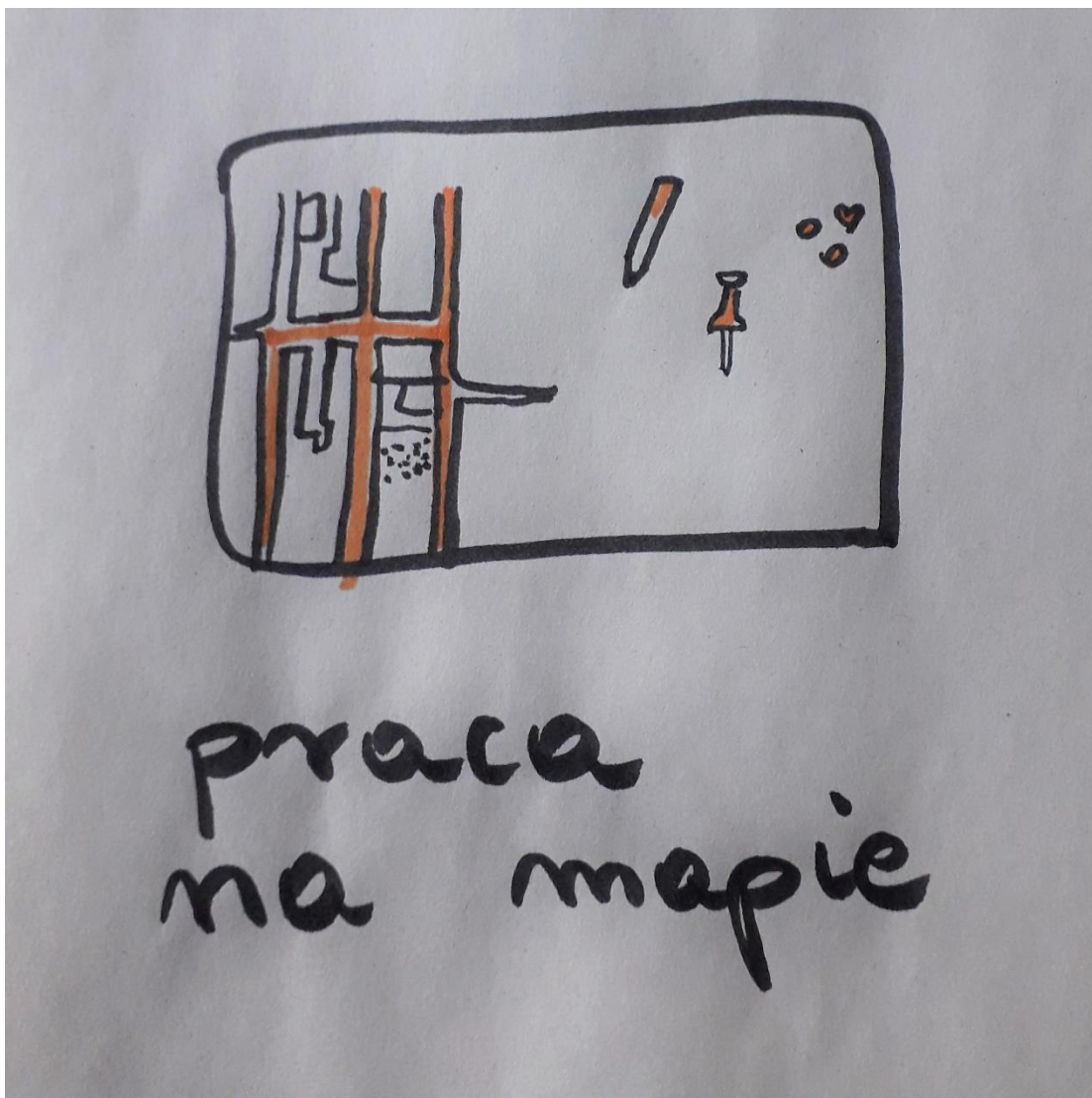

A: Wizja lokalna

Odwiedzenie okolicy, której dotyczą konsultacje jest niezbędne, żeby dobrze rozumieć i interpretować postulaty mieszkańców. Konsultowany teren najlepiej odwiedzić pieszo. Przy pracy zespołowej wizję można zrobić w podgrupach działających w różnych dniach i o różnych porach. Dzięki temu będzie można zebrać więcej informacji o funkcjonowaniu terenu.

B: Desk research

Zbieranie informacji przed przystąpieniem do konsultacji - desk research
Zebrana wcześniej wiedza na temat historii, konfliktów i planów związanych z konsultowaną przestrzenią będzie procentowała w rozmowach z mieszkańcami. Warto przeszukać internet, wycinki prasowe. Jeśli jest taka możliwość to cenne będzie też spotkanie z urzędnikiem dobrze znającym okolicę.

1. SPOTKANIA KONSULTACYJNE W TERENIE

A: PRACA Z MAPĄ W PUNKCIE KONSULTACYJNYM

Mapa i 3 sposoby, by o rozmawiać o okolicy

1. **palcem po mapie** - osoba prowadząca opowiada krótko o mapie (pomaga się na niej osadzić) i zadaje do tego pytania: gdzie mieszkasz, którędy chodzisz, co załatwiasz, czego ci brakuje
2. **szukanie funkcji i zaznaczanie ich, np. kolorami na mapie** - tu handel, tu rekreacja, tu rozrywka (na stoisku stworzyć legendę, który kolor jaką oznacza funkcję)
3. **ulubione, najważniejsze miejsca i trudne miejsca wymagające zmiany** - zaznaczamy kolorowymi kropkami (na stoisku stworzyć legendę, który jakie oznacza miejsce)

B: PRACA Z MAKIETĄ

Osoba prowadząca zaczyna od wprowadzenia w temat - opowiada gdzie na makiecie aktualnie się znajdują i na czym polega projekt zaprezentowany na makiecie. Pyta mieszkańców o słuszność przyjętych założeń i propozycje zmian.

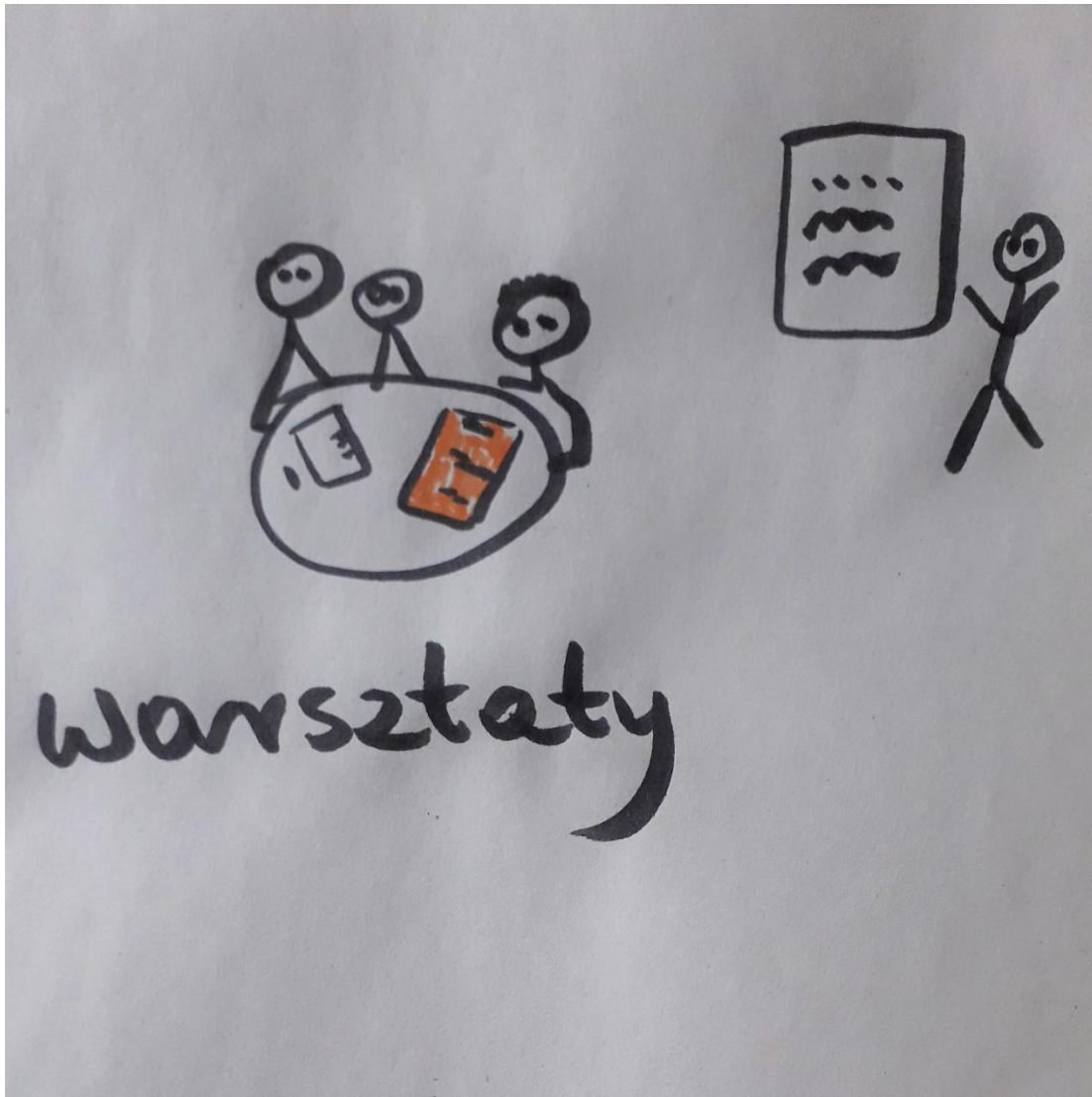
Osoba prowadząca notuje uwagi mieszkańców w formularzu planistyczny (w zał.). Makieta sprawdza się lepiej niż mapa pod względem czytelności dla mieszkańców. Łatwiej jest się im odnaleźć i zrozumieć proponowane rozwiązania.

2. ANKIETA ON-LINE (GEOANKIETA)

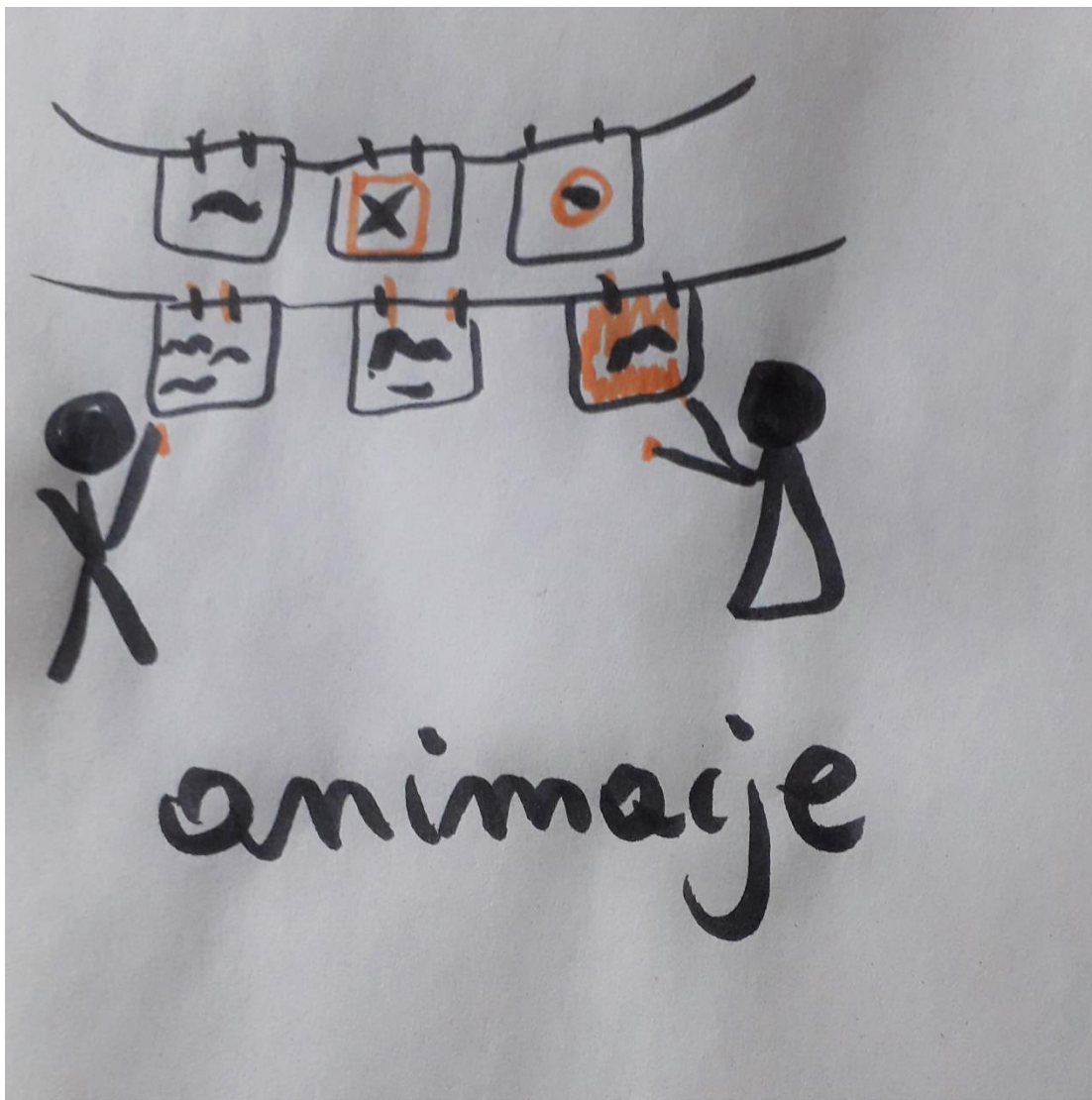
Ankieta on-line jest sposobem zebrania opinii od tych, którzy nie biorą udziału w innych formach, np. nie dysponują dużą ilością czasu wolnego. To sposób uzupełnienia informacji pozyskanych podczas warsztatów. Obejmuje różne możliwe formy pozyskiwania wiedzy.

“Należy dołożyć wszelkich starań, by internautę, który wszedł na naszą stronę, zainteresować wypełnieniem geoankiety – zwięźle przekazać mu cel jej wypełnienia oraz informacje o tym, czym jest plan miejscowy i na co ma wpływ, bardziej zainteresowanych odsyłając na portal urzędu miasta. Aby ułatwić orientację, na mapie lub zdjęciu lotniczym użytkownik powinien zaznaczyć miejsce zamieszkania i miejsca najczęściej zostają na warsztatach, wspierając moderatorów i mieszkańców dodatkowymi informacjami.” (źródło: *Plan na plan. Partycypacja w planowaniu miejscowym*)”

3. ROZMOWY I PRACA PODCZAS WARSZTATÓW

Warsztaty są okazją do pogłębienia tematów pojawiających się w dyskusjach o danym obszarze. Dzięki pracy w grupach, generowaniu pomysłów, dyskusji, prezentowaniu stanowisk można dokładniej przyjrzeć się wyzwaniom i wypracować rozwiązania możliwie najlepiej spełniające oczekiwania społeczności. Warsztaty mogą przybierać różną formę, zazwyczaj głównym elementem jest dyskusja w mniejszych grupach nad konkretnym tematem. Ważne, by brała w nich udział możliwie jak najbardziej różnorodna grupa mieszkańców i decydentów, a także ekspertów.

4. NARZĘDZIA ANIMACYJNE

Poniższe metody pozwalają na wyrażenie opinii za pomocą innych środków - bardziej abstrakcyjnie, artystycznie. Pozwala to wypłynąć innym wątkom, wyrazić się tym, którzy nie lubią dyskutować, opowiadać. To także dobry sposób na rozpoczęcie rozmowy, np. z młodzieżą.

A.GRA: karty z pytaniami

Na kartkach wydrukowane zostały konkretne pytania związane z okolicą. Można po nie sięgnąć, bo zacząć rozmowę - dowiedzieć się czegoś o okolicy i o upodobaniach konkretnej osoby. To dobry sposób by zacząć. Np.

Jak długo mieszka Pan/i w okolicy?

Czy w tej okolicy są miejsca do uprawiania sportu? Jeśli tak, gdzie i jakiego sportu?

Gdy pada deszcz, schronienie - poza własnym domem - można znaleźć w...

Czy czuje się Pan/i tu bezpiecznie wracając do domu po zmroku? Których miejsc radził(a)by Pan/i unikać?

Gdzie w najbliższej okolicy można spotkać najwięcej ludzi?

B. ŚCIANA MYŚLI

Przyklejamy lub wieszamy zapisywane przez mieszkańców hasła, myśli, skojarzenia z okolicą.

Proszę dokończyć zdanie: *W mojej okolicy najbardziej cenię... Żeby żyło się tu lepiej potrzebujemy...
Gośćaw...*

C. MOJA OKOLICA - animacje dla dzieci

Na stoisku będą materiały plastyczne, żeby dzieci mogły wykonać swoje proste prace - praca "moje osiedle". Traktujemy to przede wszystkim jako sposób zaangażowania i zajęcia dzieciaków, aby rodzice mogli wziąć udział w konsultacjach, ale także zebranie ich opinii na temat swojego otoczenia.

Przydatnym zbiorem z opisem narzędzi partycypacyjnych jest opracowanie Fundacji Inicjatyw Społeczno Ekonomicznych (FISE). Wyczerpująca baza jest inspiracją w przy planowaniu procesu partycypacyjnego i inspiracją do dalszych poszukiwań.

Opis technik konsultacyjnych można znaleźć również na stronie urzędu miasta Warszawa poświęconej konsultacjom: http://konsultacje.um.warszawa.pl/baza_wiedzy/techniki_konsultacji_spoecznych.

FORMY PREZENTOWANIA DANYCH ZEBRANYCH W TRAKCIE KONSULTACJI

Dane zbierane w trakcie konsultacji społecznych można zapisywać w formacie planistycznej. Poszczególne kategorie są ułożone tak, aby powstał od razu szkic raportu z rozdziałami problemowymi. Formatka jest szczególnie przydatna w zagadnieniach związanych z planami miejscowymi. Kluczową sprawą jest synteza i pokazanie kluczowych wniosków - można to zrobić na początku raportu oraz pokazać analizę wizualną.

- **wizualizacja danych** - wykorzystując program GIS można w ciekawy sposób pokazać dane zebrane w trakcie konsultacji - np. pokazać na mapie szlaki, którymi poruszają się mieszkańcy, zobrazować miejsca niebezpieczne lub ulubione.

- **publikacja zdjęć** - jako załącznik do treści merytorycznych warto dodać zdjęcia pokazujące proces partycypacyjny, wcześniej warto pamiętać o zebraniu pozwoleń na wykorzystanie wizerunku (choć od kilku uczestników)

- **udostępnianie raportu** - raport powinien być ogólnodostępny, a uczestnicy konsultacji, w trakcie ich trwania, poinformowani o tym gdzie znajdują podsumowanie

Co się sprawdza - z praktyki terenowej "Jak działa miasto"

- robienie notatek na bieżąco w trakcie rozmowy z mieszkańcami, nagrywanie sprawdzi się tylko przy długich, indywidualnych wywiadach

- zabranie w teren twardej podkładki do robienia notatek w trakcie stania

- zaproszenie fotografa - profesjonalne zdjęcia z konsultacji są ważną częścią raportu

- zebranie zgód na wykorzystanie wizerunku od kilku osób, które znajdą się na zdjęciach, które chcecie wykorzystać w raporcie lub w sieci

- prowadzenie konsultacji w terenie, w miejscu którego dotyczą planowane zmiany, na punkt konsultacyjny dobrze jest wybrać ruchliwe miejsce np. przy sklepie spożywczym
- wykorzystanie makiety terenu, którego dotyczą konsultacje do rozmów z mieszkańcami, nawet prosta, robocza makietą ułatwi rozumienie terenu, sprawdza się lepiej niż mapa
- zorganizowanie zajęcia dla dzieci, żeby rodzice mieli czas i mogli swobodnie się wypowiedzieć, sprawdza się prosty kącik do rysowania z kredkami
- przy działaniach prowadzonych w terenie ważne jest zadbanie o siebie - wygodne buty, ubranie w którym będzie komfortowo spędzić wiele godzin czasem na wietrze lub w słońcu, zabranie picia i jedzenia (polecamy termos z kawą)

IV. ĆWICZENIA

Ćwiczenia pomagające nauczyć się jak korzystać w wyżej omówionych narzędzi. Można je wykorzystać podczas zajęć przygotowujących studentów do działań partycypacyjnych.

1. Jak zadawać pytanie mieszkańcom (ćwiczenie do narzędzia nr 1 Spotkania konsultacyjne w terenie)

Najpierw w formie burzy mózgów wypisujemy tematy / obszary, w których chcemy zebrać wiedzę od uczestników konsultacji. Następnie grupujemy tematy. Każdy student (lub para) dostaje jedną grupę / jeden temat i ma za zadanie wypisać ok 8-10 pytań, które może zadać w terenie, w sytuacji rozmowy z mieszkańcem. Pracujemy nad tym, by pytania były czytelne, jasne, otwierające, nie zawierały branżowego języka.

2. Pytania o meritum (ćwiczenie do narzędzia nr 1 Spotkania konsultacyjne w terenie oraz do narzędzia nr 3 Warsztaty)

W tym ćwiczeniu chodzi o przygotowanie się na pytania, które mieszkańcy mogą zadawać w terenie. Patrząc na mapę, plan i mając do dyspozycji materiały przekazane od urzędu miasta (np. inwentaryzacja, raport diagnostyczny) studenci mają za zadanie wymyślić jak najtrudniejsze pytanie i zapisać je na kartce. Kartki wrzucamy do pudełka, potem każdy losuje jedno i wspólnie zastanawiamy się czy znamy na nie odpowiedź. Powstaje lista pytań, wątków, z których musimy się przygotować przed wyjściem w teren.

3. Trudne sytuacje (ćwiczenie do narzędzia nr 3 Warsztaty)

Praca w grupach. Każda grupa dostaje na kartce opis trudnej sytuacji, która może pojawić się na warsztatach (lub w czasie innego działania partycypacyjnego): ktoś dominuje dyskusję i nie dopuszcza innych do głosu / jakaś osoba zachowuje się agresywnie, mówi nie na temat, rozbija spotkanie / ktoś domaga się obietnic ze strony prowadzących, że postulaty zostaną spełnione. Grupa ma za zadanie odegrać taką sytuację w formie dramy i wypracować w ten sposób optymalną reakcję, która pozwoli prowadzić warsztat. Po krótkiej części dramowej następuje dyskusja co i dlaczego może się sprawdzić, jak radzić sobie w trudnych sytuacjach.

KOMENTARZ Z POZYCJI NEGOCJATORA

W rozmowie z mieszkańcami dotyczącej zmian przestrzennych w ich okolicy kluczowe jest zapewnienie im poczucia BEZPIECZEŃSTWA. Można np. zapewnić komfortową formułę samych rozmów, w której mieszkańcy nie będą musieli wypowiadać się na dużym forum, ale w niewielkiej grupie lub w cztery oczy z prowadzącym. Z tego względu lepiej sprawdzają się małe punkty konsultacyjne, niż duże spotkania.

Z poziomu merytorycznego poczucie bezpieczeństwa budować można m.in. przez komunikowanie na początku małej zmiany i akceptację małych kroków. Dopiero później przechodząc do poziomu makro i informacji o dużych zmianach.

Jak unikać trudnych sytuacji:

- w trudnej sytuacji, jeśli jeden z uczestników dominuje spotkanie lub zakłóca jego przebieg można oddelegować jednego z prowadzących do kontynuowania rozmowy z taką osobą indywidualnie;
- w nazwie wydarzenia np. na plakatach lepiej nie implikować rozwiązania - mają je wskazać dopiero mieszkańcy, przekaz powinien być neutralny np. "Jaki Mariensztat?", a nie "Planujemy ożywienie Mariensztatu". Może to zniechęcić część mieszkańców, którzy nie chcą właśnie ożywienia ich sąsiedztwa;
- dobrze sprawdzają się przykłady z innych lokalizacji, pokazanie, że podobne rozwiązanie już gdzieś funkcjonuje i się sprawdza;
- dobrze jest formułować swoje komunikaty w dyskusji z mieszkańcami raczej z łącznikiem "i", zamiast tak "ale" np. bezpieczeństwo na Państwa podwórku jest bardzo ważne **i** możliwość zabawy również, a nie bezpieczeństwo jest ważne, **ale** ....
- warto wysłuchać i zaakceptować perspektywę wszystkich uczestników spotkania.

V. ŹRÓDŁA WIEDZY NA TEMAT ROZWOJU MIAST

Portale internetowe

1. Urbanistyka.info
2. Urbnews.pl
3. Miasto2077
4. Magazyn Miasta
5. Przestrzeń miejska
6. Teren zabudowany
7. Pracownia Miejska
8. <http://www.transport-publiczny.pl>
9. <https://www.facebook.com/terenzabudowanyblog/>
10. <http://partycypacjaobywatelska.pl/>
11. Guardian Cities
12. BBC Future
13. Planetizen
14. CityLab
15. CityMetric
16. Co.Design
17. Futurism
18. Governing.com
19. Future Cities Catapult
20. Institute for the Future
21. NowThis Future
22. <https://99percentinvisible.org>

PUBLIKACJE NA TEMAT PRAKTYK PARTYCYPACYJNYCH:

1.
Partycypacja Publiczna Krok po Kroku
http://partycypacjaobywatelska.pl/wp-content/uploads/2015/06/1_partycypacja_publiczna_krok_publicacja.pdf
2.
W 60 prakty dookoła partycypacji (FISE)
http://partycypacjaobywatelska.pl/wp-content/uploads/2015/06/1_w_60_praktyk_publicacja_www.pdf
3.
Plan na plan. Partycypacja w planowaniu miejscowym, Warszawa 2016
http://konsultacje.um.warszawa.pl/sites/konsultacje.um.warszawa.pl/files/plan_na_plan_internetowy.pdf

5.

Przewodnik po planowaniu przestrzennym

<https://partycypacjaobywatelska.pl/strefa-wiedzy/biblioteka/publikacje/przewodnik-po-planowaniu-przestrzennym/>

VI. INSPIRUJĄCY PLANIŚCI I PLANISTKI

Jane Jacobs

dziennikarka, aktywistka, jedna z najbardziej wpływowych postaci XX-wiecznej urbanistyki. Nie skończyła studiów związanych z miastem, urbanistyką czy architekturą, ale była planistką-samoukiem. W 1961 roku ukazała się jej najbardziej znana książka, *Śmierć i życie wielkich miast Ameryki*, w której Jacobs podważa założenia modernistycznej myśli planistycznej i postuluje planowanie miast myśląc o perspektywie ulicy, społeczności. Przyczyniła się do rozwoju miejskich ruchów oddolnych organizując pierwsze z nich na Dolnym Manhattanie by powstrzymać plany przebudowy okolicznego parku przy Washington Square. Po polsku Centrum Architektury wydało jej dwie książki: *Śmierć i życie wielkich miast Ameryki* oraz *Wielkie małe plany*.

Georges Eugène Haussmann - twórca planu urbanistycznej [przebudowy Paryża](#) w poł. XIX wieku na zlecenie Napoleona Bonaparte. Przebudował miasto o średniowiecznym układzie w nowoczesną metropolię, zmienił ok. 60% zabudowy Paryża tworząc miasto "użyteczne i militarne". Powstały szerokie aleje, parki, place gwiaździste i bulwary, z których miasto słynie do dziś i które stały się punktem odniesienia dla innych ośrodków.

Gil Penalosa - współtwórca rewolucji miejskiej w Bogocie jako szef departamentu parków, sportu i rekreacji inwestował w przestrzeń dla ruchu rowerowego, transportu publicznego i pieszych. Światowej sławy ekspert od planowania przyjaznych miast, założyciel „[8-80 Cities](#)”, organizacji wspierającej decydentów w tworzeniu miast zaprojektowanych dla wszystkich grup. Doradza samorządom na całym świecie.

Agata Kuźmińska - absolwentka gospodarki przestrzennej (Collegium Polonicum w Słubicach i Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) ze specjalnością rewitalizacja miast i obszarów wiejskich. Liderka do spraw sektora publicznego w Pracowni Miejskiej w Koninie. Prowadzi bloga gpnext.pl dla studentów i absolwentów gospodarki przestrzennej.

Łukasz Alberski – absolwent gospodarki przestrzennej, właściciel odnoszącej sukcesy na rynku firmy [Skyline](#) zajmującej się zdjęciami lotniczymi przy użyciu drona. Po studiach doszkałał się w kilku obszarach, aby prowadzić swoją działalność. Posiada m.in. **licencję VLOS** (Visual Line of Sight) wydaną przez Urząd Lotnictwa Cywilnego potwierdzającą wiedzę i umiejętności w lataniu dronami co gwarantuje loty zgodnie z prawem i zasadami bezpieczeństwa. Wywiad na temat startu w zawodzie planisty i łączenia go z nowymi technologiami [dostępny jest tutaj](#).

Baza praktyków partycypacji

Jeśli szukacie w swoim mieście profesjonalistów, którzy mogą wesprzeć was w prowadzeniu procesów konsultacyjnych to warto skorzystać z ogólnopolskiej bazy PRAKTYCY : <https://partycypacjaobywatelska.pl/praktycy/> prowadzonej przez Fundację Pracowania Badań i Innowacji Społecznych “Stocznia”.

Wzór porozumienia pomiędzy podmiotami korzystającymi z Budki, czyli pomiędzy przedstawicielem uczelni, urzędem miasta, koordynatorem (z wariantem angażującym dodatkowe strony)

POROZUMIENIE

przy realizacji zadania publicznego realizowanego w terminie od (...) do (...)

o nazwie: **Budka Planistyczna**

finansowanego ze środków..... (opcjonalnie)

zawarte w dniu (...), w .....(miasto)

pomiędzy:

..... - podmiotem koordynującym Budkę Planistyczną (np. organizacją, firmą, osobą prywatną) zwanego w dalszej części **Koordynatorem**,

a

Uczelnią: ....., reprezentowaną przez....., zwanej w dalszej części umowy Uczelnią

a

Urzędem Miasta / Wydziałem / Biurem Urzędu Miasta: .....
zwanym w dalszej części Urzędem

(opcjonalnie w przypadku gdy zaangażowane są dodatkowe strony, np. realizator konsultacji społecznych na zlecenie urzędu miasta)

a Organizatorem Procesu..... (nazwa podmiotu),
reprezentowanym przez ....., zwanym w dalszej części Umowy Organizatorem

o następującej treści:

Zważywszy, że Budka Planistyczna to mechanizm łączenia zapotrzebowania na wiedzę ze strony urzędu miasta z kompetencjami przyszłych planistów i planistek. Projekt jest adresowany jest do studentów gospodarki przestrzennej i polega na stworzeniu mechanizmu łączenia studentów z konkretnym wydziałem urzędu miasta wokół partycypacyjnego planowania przestrzeni miasta;

Strony deklarują wzajemną współpracę w zakresie wsparcia dla realizacji "Budki Planistycznej" i na podstawie niniejszego Porozumienia ustalają zakres wsparcia.

Każda ze Stron realizując Porozumienie działa we własnym imieniu, a celem Porozumienia nie jest ustanowienie wzajemnych zobowiązań Stron.

Strony poczyniły następujące uzgodnienia:

§ 1

Strony deklarują, że będą współpracować dla osiągnięcia jak najlepszych efektów realizacji Projektu innowacyjnego.

Strony deklarują wzajemną lojalność i poszanowania interesów oraz wykonywania swoich deklaracji zgodnie z należytą starannością.

Strony deklarują prowadzenie działań w sposób nienaruszający ich renomy i wizerunku.

Grantobiorcy będą informować Partnerów o efektach podjętych działań.

Partnerzy wyrażają zgodę na informowanie o współpracy z Grantobiorcami, w szczególności wyrażają zgodę na rozpowszechnianie materiałów informacyjnych o Projekcie Innowacyjnym i o udziale w nim Partnerów.

Informacja o projekcie stanowi załącznik nr 1 do Porozumienia.

§ 2

Koordinator będzie podejmował następujące działania:

- zajmie się koordynacją całości działań związanych z Zadaniem
- przeprowadzi wraz z grupą studentów działania konsultacyjne we współpracy z urzędem miasta i przygotuje raport z działania
- zorganizuje warsztaty przygotowawcze dla studentów oraz materiały niezbędnych do realizacji zadania,
- pokryje ewentualne wydatki związane z projektem i w nim przewidziane, takie jak organizacja spotkań
- będzie informował o współpracy z uczelnią i urzędem miasta w materiałach informacyjnych

Uczelnia będzie podejmowała następujące działania:

- zaangażuje studentów, którzy pod kierownictwem .....(imię i nazwisko / stanowisko osoby odpowiedzialnej) włączą się w proces konsultacyjny; efektem prac będzie opracowanie raportów z konsultacji w przygotowanej formie, nad tym zadaniem opiekę merytoryczną sprawuje pracownik/czka Uczelni
- udostępni przestrzeń na spotkania ze studentami

Urząd będzie podejmował następujące działania:

- wyznaczy temat i obszar do działań partycypacyjnych z udziałem studentów
- udzieli niezbędnego wsparcia merytorycznego w zakresie opracowywanego planu
- zorganizuje i zamontuje punkt konsultacyjny i wyposaży go w elementy potrzebne do przeprowadzenia konsultacji (opcjonalnie)
- dostarczy wsparcia merytorycznego i materiałów niezbędnych do przeprowadzenia konsultacji (opcjonalnie)

Organizator będzie podejmował następujące działania (opcjonalnie):

- zorganizuje i zamontuje punkt konsultacyjny i wyposaży go w elementy potrzebne do przeprowadzenia konsultacji
- dostarczy wsparcia merytorycznego i materiałów niezbędnych do przeprowadzenia konsultacji

Wskazane powyżej w §2 działania będą podejmowane przez Strony na zasadach i w terminach przez nie ustalonych w trybie roboczym.

Każda ze Stron ponosi koszty w zakresie deklarowanych przez nią działań wskazanych w §2 / (lub) Koszty działań ponosi .....

Strony planują zakończenie realizacji "Budki Planistycznej" w terminie do dnia (...)

§ 3

Do uzgodnienia bieżących spraw wynikających z realizacji Porozumienia strony upoważniają następujące osoby:

Ze strony Koordynator:..... mail:..... tel. ....
Ze strony Uczelni: ..... mail:..... tel. ....
Ze strony Urzędu: ..... mail:..... tel. ....
Ze strony Organizatora (opcjonalnie): .....mail: .....tel. ....

§ 4

Porozumienie sporządzono w trzech / czterech jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym egzemplarzu dla Partnerów i dwa egzemplarze dla Grantobiorców.

Podpisy:

.....
.....
.....
.....

